

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/257/2019
Identifikačné číslo spisu: 1515219402
Dátum vydania rozhodnutia: 30.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1515219402.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: WM Consulting & Communication, s.r.o., IČO: 34 127 798, Žilinská cesta 130, Piešťany, právne zastúpeného: Roman Kvasnica a partneri s.r.o., IČO: 36 866 598, Žilinská cesta 130, Piešťany, proti žalovanej: V. A., bývajúca T. X, N., právne zastúpenej: JUDr. Vladimír Janíček, LL.M., advokát, Kominárska 2, 4 Bratislava, za účasti: Občianske združenie VŠEOBECNÁ OCHRANA PRÁV SPOTREBITEĽOV, IČO: 42 362 962, Šafárikovo nám. 7, Bratislava, o zaplatenie 3.507,12 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 39 C 525/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. februára 2019 sp. zn. 3 Co 236/2017 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2019 sp. zn. 3 Co 236/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 236/2017 z 21. februára 2019 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 236/2017 z 30. septembra 2019 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 12. apríla 2017 č. k. 39 C 525/2015-211 a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 39 C 525/2015-211 z 12. apríla 2017 uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi istinu v sume 3.507,12 Eur, zmluvný úrok v sume 62,30 Eur, úrok z omeškania vo výške 59,66 Eur a ďalší úrok z omeškania vo výške 8,50 % ročne zo sumy 3.507,12 Eur od 16.10.2013 do zaplatenia, všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 50 Eur mesačne, zročných vždy do 15. dňa kalendárneho mesiaca, počnúc právoplatnosťou rozsudku do zaplatenia celého dlhu s tým, že omeškanie čo i len jednej splátky, má za následok splatnosť celého dlhu. Vo zvyšku súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 74,70 %.

2. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že v predmetnom prípade sa jedná o spotrebiteľský spor súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou o splátkovom úvere a na spotrebiteľskú zmluvu viažuci sa zabezpečovací záväzok žalovanej ako ručiteľa. Súd prvej inštancie ustálil, že žalovaná ako ručiteľ pohľadávky zo spotrebiteľského záväzkového vzťahu v zmysle § 548 zákona č. 40/1964 Zb.

Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) sa písomne zaviazala dlh splniť, ak ho nespľnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval a môže proti veriteľovi, resp. žalobcovi uplatniť všetky námietky, ktoré by mal proti veriteľovi dlžník. Námietky uplatnené žalovanou v konaní (absolútna neplatnosť zmluvy o splátkovom úvere; neplatnosť postúpenia pohľadávky; zánik pohľadávky splnením; výška pohľadávky; nedostatok pasívnej legitímácie žalovanej v spore, resp. predčasnosť podanej žaloby) súd prvej inštancie vyhodnotil ako neopodstatnené, nakoľko žalobca preukázal dôvodnosť žaloby a výšku uplatneného nároku, preukázal, že na splnenie dlhu vyzýval aj dlžníka, ktorý si svoju povinnosť nespľnil. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že zmluva o splátkovom úvere bola uzavretá platne; právny predchodca žalobcu zo zmluvy plnil; dlžník porušil zmluvné podmienky, preto došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti celého úveru a platnému postúpeniu pohľadávky na žalobcu.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 236/2017 z 21.02.2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti a v časti náhrady trov konania a žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, nakoľko súd prvej inštancie v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností pre posúdenie žalobného návrhu. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie na zistený skutkový stav veci aplikoval prislúchajúce zákonné ustanovenia a na základe nich vyvodil aj správne právne závery a dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, ktoré náležite, dostatočne a presvedčivo odôvodnil, pričom sa vysporiadal s rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán.

4. K námietke žalovanej, že rozhodnutie o istine je nezrozumiteľné odvolací súd poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom konajúci súd uviedol v akej časti bola žalobcovi postúpená pohľadávka, a to, že z nej priznal iba žalobcom uplatnenú časť zvyšných dohodnutých 36 splátok po 97,42 Eur, t. j. 3.507,12 Eur.

5. Odvolací súd považoval za správne aj posúdenie zmluvného vzťahu založeného zmluvou o splátkovom úvere ako zmluvy spotrebiteľskej, na ktorú sa v zmysle ustanovenia § 2 písm. a/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) nevzťahuje tento zákon, pretože úver bol poskytnutý na dodatočné alebo ďalšie stavebné úpravy dokončených stavieb a ich údržbu (rekonštrukciu bytu). Dodal, že skutočnosť, že dlžník si nespľnil svoju povinnosť vyplývajúcu z úverovej zmluvy preukázať účelovosť čerpania úveru, nemá za následok zmenu charakteru už uzavretej zmluvy, a to ani za tej situácie, že veriteľ bol podľa zmluvy oprávnený zmeniť úrokovú sadzbu na takú, za ktorú sa poskytujú bezúčelové úvery. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalovanej, že chýbajúca RPMN (vyžadovaná zákonom o spotrebiteľských úveroch) spôsobuje, že poskytnutý úver je bez úrokov a bez poplatkov.

6. Odvolací súd sa súčasne stotožnil s právnym posúdením možnosti dohodnúť kapitalizáciu úrokov a poukázal pritom na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie k uplatneným úrokom, keďže súdna prax pripúšťa možnosť dojednania, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny, teda že budú pripočítané ako civilné plody peňazí (fructus civiles) a následne potom právo veriteľa požadovať, aby dlžník v prípade omeškania s platením takto zvýšenej istiny platil dohodnutú alebo zákonom stanovenú sadzbu úroku z omeškania (rozsudok NS ČR zo dňa 24.3.2014 sp. zn. 35 Odo 101/2002).

7. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná nedôvodne namietala, že súd prvej inštancie jej uložil povinnosť platiť úroky z omeškania dvakrát, najskôr z 11 prvých zameškaných splátok a potom z údajnej istiny 3.507,12 Eur, ktorá predstavovala súčet všetkých 36 uplatnených zameškaných splátok údajnej istiny. Mal za to, že prehliadla tú skutočnosť, že z prvých jedenástich splátok súd prvej inštancie priznal úroky z omeškania len do 15.10.2013 a z celého zostatku dlhu 3.507,12 Eur až od splatnosti tohto celého zostatku (po zosplatení úveru), t. j. od 16.10.2013 a za toto obdobie už osobitne úroky z omeškania so splatením prvých 11 zmeškaných splátok úveru žalobcovi nepriznal.

8. V ďalšom odvolací súd ustálil, že v postupe súdu prvej inštancie nezistil ani porušenie rovnosti strán v spore.

9. Žalovaná podľa odvolacieho súdu v podanom odvolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktorými by preukázala nesprávnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a v časti náhrady trov konania. Vzhľadom na to, že odvolací súd nepovažoval ňou uvádzané tvrdenia za také, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) potvrdil.

10. Žalovaná podala proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v celom rozsahu dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dôvodiac, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces ako aj tým, že rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Žalovaná vyslovila názor, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že sa v napadnutom rozsudku absolútne vôbec nevyjadril k viacerým tvrdeniam - odvolacím námietkam žalovanej, čím mal odvolací súd porušiť výslovnú povinnosť uloženú mu v ustanovení § 387 ods. 3 CSP, podľa ktorého sa v odôvodnení musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

12. Vo vzťahu k tvrdenému nesprávnemu procesnému postupu súdu, ktorým došlo k znemožneniu výkonu procesných práv strany sporu žalovaná namietala duplicitné priznanie zmluvne dohodnutých úrokov a v súvislosti s tým poukázala na rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 116/2016 zo dňa 15.06.2016, ktorý sa týkal žalobcu a rovnakého úveru ako v prejednávanej veci, s ktorým sa odvolací súd vôbec nevysporiadal, čím mal nesprávnym procesným postupom znemožniť žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dodala, že súd prvej inštancie ju zaviazal na zaplatenie splátok vo výške 97,42 Eur s tým, že oba súdy si boli vedomé, že súčasťou týchto splátok bol aj zmluvne dohodnutý úrok, teda súd ju zaviazal znova (t. j. dvakrát) na úhradu úroku z tejto mesačnej splátky v zmluvnej výške do času mimoriadnej splatnosti úveru.

13. V ďalšom žalovaná namietala nezákonne priznané úroky z omeškania, a to priznanie úrokov z omeškania aj zo sumy zmluvne dohodnutých úrokov. Žalovaná mala za to, že pokiaľ ide o priznanie úrokov z omeškania zo sumy 3.507,12 Eur postupovali oba súdy nesprávne. Podľa dovolateľky suma 3.507,12 Eur predstavovala súčet 36 mesačných splátok, každá vo výške 97,42 Eur, pričom splátka 97,42 Eur zahŕňala aj splátku zmluvne dohodnutých úrokov zo spotrebiteľského úveru, preto z tejto časti splátky (ktorú tvorili práve aj zmluvne dohodnuté úroky) nebolo možné priznať úroky z omeškania. To znamená, že žalovaná bola zaviazaná aj k úhrade úrokov z omeškania zo zmluvne dohodnutých úrokov, čo je podľa názoru žalovanej neprípustné. Konštatovala, že v prípade žalovanej mohlo dôjsť iba k zaviazaniu na úhradu úrokov z omeškania z istiny v celkovej výške 2.259,36 Eur, nie až zo sumy 3.507,12 Eur (výška istiny 2.259,36 Eur predstavuje 36 splátok istiny, každá vo výške 62,76 Eur). V tejto súvislosti poukázala žalovaná na rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25.10.2013, sp. zn. 3 Co 85/2013.

14. Žalovaná v dovolaní namietala charakter zmluvy a chýbajúcu výšku RPMN. Uviedla, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20 Co 268/2014 z 15.11.2015, ktorý sa týkal žalobcu a obdobného úveru ako v prejednávanej veci. Poznamenala, že v zmysle uvedeného rozsudku, sa na obdobný úver vzťahoval zákon o spotrebiteľských úveroch, ktorý ukladal povinnosť uviesť výšku RPMN, ktorá v predmetnej zmluve úplne absentovala. Z toho dôvodu mal byť podľa názoru dovolateľky predmetný úver bezúročný a bez poplatkov. Absencia RPMN v zmluve o splátkovom úvere bola pritom pre vec zásadná aj z ďalšieho

dôvodu, a to, že absencia RPMN predstavuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora a vnútroštátnych súdov (vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky) nekalú obchodnú praktiku, ktorá nepožíva právnu ochranu. Súd napriek uvedenému túto judikatúru nevzal do úvahy a žalobcovi priznal právnu ochranu, čím podľa žalovanej vec nesprávne právne posúdil.

15. V súvislosti s námietkou o nesprávnej výške úrokov z omeškania žalovaná poznamenala, že súd prvej inštancie žalobcovi priznal vyšší úrok z omeškania než mu vyplýva zo zmluvy o splátkovom úvere, avšak súd prvej inštancie ani súd odvolací sa s týmito argumentmi žalovanej vôbec nevysporiadal, preto je podľa žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie ako aj rozsudok odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnený, teda procesné práva žalovanej boli porušené v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Vo vzťahu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalovaná namietala, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku odklonil od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/98 a od rozsudku so sp. zn. 6 Obdo 4/1994, z ktorých podľa dovolateľky vyplýva, že dohodnuté úroky (zmluvné úroky) z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok) a priznať úroky z omeškania z príslušenstva pohľadávky nie je možné.

17. Mala do pozornosti, že odvolací súd priznal žalobcovi zmluvne dohodnuté úroky aj za obdobie po lehote splatnosti jednotlivej splátky až do vyhlásenia mimoriadnej splatnosti (celého) úveru a zároveň priznal žalobcovi úroky z omeškania zo sumy splátky úveru, ktorá už zahŕňala zmluvne dohodnuté úroky, a preto z tejto sumy nemohol priznať ešte aj úroky z omeškania. Mala za to, že odvolací súd mohol priznať žalobcovi zmluvne dohodnuté úroky iba za obdobie do lehoty splatnosti jednotlivej splátky, ktorá už ale zahŕňala tieto zmluvne dohodnuté úroky a úroky z omeškania mohol odvolací súd priznať žalobcovi iba z tej sumy /časti jednotlivej splátky, ktorá predstavovala istinu (62,76 Eur) a nie aj zo sumy, ktorá zahŕňala nielen istinu, ale aj zmluvne dohodnuté úroky (97,42 Eur).

18. S poukazom na uvedené žalovaná navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na nové konanie prvoinštančnému súdu a žalobcovi uložil povinnosť žalovanej nahradiť trovy dovolacieho konania v celom rozsahu.

19. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v predmetnej veci nie je naplnený žiaden z dovolacích dôvodov uvedených žalovanou. V prvom rade uviedol, že zo strany súdu prvej inštancie a ani zo strany odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože bol dodržaný procesný postup súdu v zmysle Civilného sporového poriadku a zachované právo žalovanej na spravodlivý proces. Skutkové tvrdenia žalovanej sa podľa žalobcu vôbec netýkajú procesného postupu súdu, ale iba odôvodnenia rozhodnutia, resp. právneho posúdenia veci, teda v dovolaní absentujú tvrdenia, ktoré by nasvedčovali nesprávnemu procesnému postupu súdu. Žalobca mal za to, že postupom odvolacieho súdu nebolo znemožnené žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, teda nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nakoľko žalovaná neuviedla žiadne skutkové tvrdenia, ktoré by sa týkali nesprávneho procesného postupu súdu, mal za zrejmé, že dovolanie je neprípustné. Žalobca považoval za nadbytočné sa vyjadrovať k právnomu posúdeniu veci, ktoré sa týka otázky uvedenia RPMN v úverovej zmluve, ako aj k otázke, posúdenia nároku na zaplatenie úrokov, nakoľko ide o právne posúdenie veci, ktoré nie je procesným postupom súdu.

20. V ďalšom žalobca vyslovil, že v danej veci nie je prípustné dovolanie ani z ďalšieho dovolacieho dôvodu zvoleného žalovanou, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže odvolací súd rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

21. V prvom rade dal žalobca do pozornosti, že súd prvej inštancie, ani odvolací súd, nepriznal žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov po splatnosti úveru. Odôvodnenie podaného dovolania tým, že súd priznal žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov po splatnosti úveru považuje žalobca z uvedeného dôvodu za absolútne neprípustné. Z rozsudku súdu prvej inštancie podľa žalobcu vyplýva, že súd prvej inštancie

mu nepriznal zmluvné úroky od dátumu, kedy došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, je preto vylúčené, aby sa odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tak, žeby priznal žalobcovi nárok na zaplatenie úroku po splatnosti úveru, keďže predmetom odvolacieho konania nebol nárok na zaplatenie úrokov po splatnosti.

22. V súvislosti s procesnou obranou žalovanej, ktorá uviedla, že odvolací súd sa odchyľil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože nie je možné priznať úroky z omeškania z dlžnej sumy, žalobca uviedol, že odvolací súd rozhodol v súlade s praxou dovolacieho súdu a dal do pozornosti uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/98.

23. S poukazom na vyššie uvedené žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

24. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

25. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012), dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle ustanovenia § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

26. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Dovolací súd však osobitne zdôrazňuje, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

27. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľkou uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V danom prípade dovolateľka vytýkala odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadala s odvolacími námietkami, keď v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu absentuje vyjadrenie konajúceho súdu k viacerým jej tvrdeniam. V ďalšom dovolateľka namietala nesprávnosť a nezrozumiteľnosť určenia výšky istiny a zmluvne dohodnutých úrokov súdmi nižšej inštancie, pričom podľa názoru dovolateľky bola zaviazaná na úhradu zmluvne dohodnutých úrokov dvakrát. Dovolateľka ďalej spochybnila postup súdov nižšej inštancie, ktoré ju zaviazali na úhradu úrokov z omeškania tiež z tej časti splátky, ktorú tvorili zmluvne dohodnuté úroky.

Namietala absenciu RPMN v zmluve o splátkovom úvere z čoho usúdila, že predmetný úver mal byť bezúročný a bez poplatkov. Napokon dovolateľka namietala, že súdy nižšej inštancie priznali žalobcovi vyšší úrok z omeškania než mu vyplýval zo zmluvy o splátkovom úvere.

28. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

29. K namietanému pochybeniu najvyšší súd konštatuje, že pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednaní vecí (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní.

30. Pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. V tomto zmysle musí pre prípustnosť dovolania konanie ako celok vykazovať znaky nespravodlivosti.

31. Po preskúmaní predmetnej dovolacej veci, najvyšší súd usúdil, že dovolacia námietka žalovanej, týkajúca sa nesprávnosti skutkových zistení (určenie výšky istiny a zmluvne dohodnutých úrokov) je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (pozri R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Výnimkou sú rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu o takýto extrémny prípad ide.

32. Pokiaľ žalovaná v rámci dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 písm. f/ CSP namietala nesprávnosť postupu a rozhodovania súdov z dôvodu, že súdy nižšej inštancie ju zaviazali na úhradu istiny vo výške 3.507,12 Eur (36 splátok po 97,42 Eur pozn.) a zmluvne dohodnutých úrokov vo výške 62,30 Eur, má dovolací súd za to, že žalovaná dôvodne namietala, že súdy nižšej inštancie dospeli na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

33. Predmetom súdneho konania je žaloba o zaplatenie 3.507,12 Eur s príslušenstvom, ktorou sa žalobca

domáha splnenia peňažného záväzku, ktorý vznikol zo Zmluvy o splátkovom úvere č. 0179592500 zo dňa 14. októbra 2005 uzavretej medzi právnym predchodcom žalobcu - Slovenská sporiteľňa, a.s., IČO: 00 151 653 a T., naposledy bývajúcim T. (ďalej len „pôvodný dlžník“), (ďalej aj ako „Zmluva“). Na základe Zmluvy bol pôvodnému dlžníkovi poskytnutý úver vo výške 225.000 SKK (7.468,63 Eur) s dohodnutou premenlivou úrokovou sadzbou vo výške 9,10 %, pričom pôvodný dlžník sa zaviazal poskytnutý úver splatiť, platiť úroky a poplatky v pravidelných mesačných splátkach po 2.935 SKK (97,42 Eur) splatných k prvému dňu kalendárneho mesiaca. Dohodou o ručení zo dňa 14. októbra 2005 sa žalovaná zaviazala, že ak pôvodný dlžník neuhradí pohľadávku riadne a včas, uhradí túto pohľadávku Slovenskej sporiteľni, a.s. Výzvou na zaplatenie pohľadávky zo dňa 16. marca 2015 bola žalovaná vyzvaná na zaplatenie dlžnej sumy, žalovaná však na výzvu nereagovala. Žalobca preto uplatňuje právo na zaplatenie sumy 3.507,12 Eur pozostávajúcej zo splatných nezaplatených splátok úveru od 01. októbra 2012 do 01. septembra 2015, t. j. 36 splátok po 97,42 Eur s príslušenstvom (zmluvným úrokom a úrokom z omeškania).

34. Žalobca na preukázanie skutkových tvrdení k žalobe pripojil listinné dôkazy - Zmluva o splátkovom úvere č. 0179592500 zo 14. októbra 2005; Dohoda o ručení zo 14. októbra 2005; Oznámenie o postúpení pohľadávky podľa § 526 zákona č. 40/1964 Zb. zo 07. októbra 2014; Výzva na zaplatenie pohľadávky zo 16. marca 2015; Všeobecné obchodné podmienky; Výzva adresovaná dlžníkovi z 30. júla 2013; Výzva adresovaná dlžníkovi zo 16. marca 2015; Výpis z úverového účtu - úhrada úveru do 31. júla 2013; História transakcií na úverovom účte; Zmluva o postúpení pohľadávok č. 1352/2014/CE z 25. septembra 2014 spolu s prílohou - postúpenie pohľadávky por. č. 1736; Oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti a oznámenie o ukončení mandátnej správy zo dňa 03. septembra 2013 doručené žalovanej 30. septembra 2013 a hlavnému dlžníkovi 30. septembra 2013; žalovaná na preukázanie svojich tvrdení v odpore proti platobnému rozkazu (vydanému na podklade žaloby) pripojila listinné dôkazy - Výpis z úveru z 23. septembra 2014; Žiadosť o písomné stanovisko k úveru - odpoveď z 22. novembra 2016, Výzva na úhradu sumy 2.819,75 Eur zo 04. júla 2012.

35. Súd prvej inštancie vykonal na pojednávaní dokazovanie vypočutím právnych zástupcov strán sporu, listinnými dôkazmi pripojenými k žalobe a ostatným na vec sa vzťahujúcim spisovým materiálom a dospel k záveru, že nároky uplatnené žalobcom na úhradu istiny vypočítanej z posledných 36 splatných splátok po 97,42 Eur vo výške 3.507,12 Eur, ktoré pôvodný dlžník vyčerpal a neboli pôvodným dlžníkom ani žalovanou ako ručiteľkou uhradené, sú dôvodné. Z takto ustáleného skutkového stavu pri rozhodovaní o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie vychádzal aj krajský súd, podľa názoru ktorého súd prvej inštancie v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností pre posúdenie žalobného návrhu. Odvolací súd poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil, z ktorého pre odvolací súd jednoznačne vyplynulo, že súd prvej inštancie žalobcovi priznal iba uplatnenú časť zvyšných dohodnutých 36 splátok po 97,42 Eur. V súvislosti s uvedeným dal do pozornosti správny záver okresného súdu o možnosti dohodnúť kapitalizáciu úrokov a z toho plynúci správny záver súdu prvej inštancie o tom, že ak sa splatné úroky dňom ich splatnosti pripíšu k istine a stanú sa jej súčasťou, patrí žalobcovi úrok z omeškania z celej dohodnutej splátky.

36. Dovolací súd dáva do pozornosti, že skutkové závery tak ako ich určili sudy nižšej inštancie vykazujú znaky závažného nepochopenia kľúčových otázok prejednávaného sporu, keď oba konajúce sudy pri rozhodovaní vychádzali zo skutkového stavu, ktorý vzhľadom na vykonané dôkazy neobstojí, nakoľko popiera zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

37. Dovolací súd súhlasí s námietkou dovolateľky, že sudy nižšej inštancie nesprávne určili výšku istiny a zmluvných úrokov, na zaplatenie ktorých ju zaviazali. Sudy nižšej inštancie nepostupovali v súlade s vykonaným dokazovaním ak ustálili, že dovolateľka ako žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi istinu v sume 3.507,12 Eur (ako násobok zameškaných 36 splátok vo výške 97,42 Eur). Napriek tomu, že dovolací súd sa stotožňuje s názorom súdov nižšej inštancie o možnosti zmluvných strán dohodnúť kapitalizáciu úrokov, nemožno súhlasiť s následným postupom konajúcich súdov pri určovaní konkrétnej výšky istiny a príslušenstva, ktoré je žalovaná povinná zaplatiť.

38. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že kapitalizácia úrokov znamená, že úrok vzniknutý za určité obdobie prenechania peňažných prostriedkov sa pripočíta k istine a takto zvýšená istina sa ďalej úročí, zjednodušene povedané, dlžník je povinný splácať úver v splátkach, ktorými sa spláca jednak časť istiny a jednak časť zmluvne dohodnutého úroku. Uvedené však platí len za predpokladu, že dlžník plní svoj záväzok splácať úver, platiť úroky a poplatky v pravidelných mesačných splátkach v určenej sume splatných k dohodnutému dňu kalendárneho mesiaca. Ak dôjde k porušeniu, resp. neplneniu zmluvných povinností dlžníka splácať veriteľovi pohľadávku riadne a včas, je veriteľ oprávnený požadovať zaplatenie celej pohľadávky (tzv. vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru).

39. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa. Predčasnosť spoplatnenia úveru predstavuje vo svojej podstate jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové a okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Pri predčasnom a mimoriadnom zosplatnení úveru vzniká veriteľovi nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu spoplatnenia úveru. Spoplatnením úveru na jednej strane nastáva stav, keď veriteľ má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, na druhej strane už dlžník nemá právny titul držať peňažné prostriedky poskytnuté veriteľom, vo svojej dispozícii. Ak teda došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, stala sa splatnou ku dňu vyhlásenia tejto splatnosti nielen istina, ale aj kapitalizované úroky z úveru. To však neznamená, že na dlžnú sumu možno nazerať v celosti, práve naopak, vždy je nutné rozlišovať, aká časť dlhu tvorí istinu a aká časť dlhu pripadá na príslušenstvo.

40. Aplikujúc vyššie uvedené na predmetný spor dovolací súd uvádza, že dovolateľka správne namietala, že suma 3.507,12 Eur v sebe zahŕňa peňažné prostriedky na úhradu dlžnej istiny (uplatnenej žalobcom od 01. októbra 2012 do 01. septembra 2015) ako aj dlžných úrokov zmluvne dojednaných a kapitalizovaných do dňa vyhlásenia predčasnej splatnosti dlhu. Dovolací súd má za zrejmé, že výška dlžnej istiny predstavuje podstatne nižšiu sumu ako bola stanovená súdmi nižšej inštancie, a to s poukazom aj na tú skutočnosť, že pôvodnému dlžníkovi bol poskytnutý úver iba v sume 7.468,63 Eur, ktorú mal uhradiť v 119-tich splátkach vo výške 97,42 Eur, čo znamená, že v prípade riadneho splácania úveru by pôvodný dlžník zaplatil veriteľovi istinu s úrokom vo výške 11.725,75 Eur. Vychádzajúc z uvedeného potom nemožno oponovať ani námietke dovolateľky o duplicitnom priznaní zmluvne dohodnutých úrokov, pretože ak súdy nižšej inštancie zaviazali dovolateľku na úhradu istiny v sume predstavujúcej 36 násobok anuitnej splátky vo výške 97,42 Eur, ktorá v sebe zahŕňala splatné úroky a poplatky a súčasne ju zaviazali zaplatiť zmluvný úrok vo výške 62,30 Eur vypočítaný z neuhradených splátok (9,10 % p.a. zo splátky v sume 97,42 Eur) od 01. októbra 2012 do zosplatnenia, došlo zo strany súdov nižšej inštancie k svojvoľným skutkovým záverom, následkom ktorých bola dovolateľka opätovne zaviazaná na úhradu zmluvných úrokov. Dovolací súd dáva do pozornosti, že nespochybňuje samotnú výšku ani výpočet zmluvného úroku z úveru, naopak považuje ho za správny tak ako je uvedený v odseku 36. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, avšak vo väzbe na nesprávne stanovenú výšku dlžnej istiny musel vyhodnotiť predmetnú dovoláciu námietku za dôvodnú. Zároveň dáva dovolací súd do povedomia, že omyl súdov nižšej inštancie pri stanovení dlžnej istiny úveru mal následne vplyv na správnosť ich záverov o ďalších uplatnených nárokoch veriteľa.

41. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Preto dovolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú námietku dovolateľky o tom, že absencia uvedenia RPMN v Zmluve spôsobila, že predmetný úver mal byť bezúročný a bez poplatkov, keďže rozhodnutia súdov nižšej inštancie sa s týmto tvrdením žalovanej náležite vysporiadali a zreteľne vysvetlili dôvody, pre ktoré sa na predmetný úver nevzťahoval zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý sankcionuje absenciu údajov o RPMN a priemernej

RPMN v zmluve o splátkovom úvere tým, že sa úver posudzuje ako úver bez úrokov a bez poplatkov.

42. S poukazom na vyššie uvedené dovolateľka preukázala, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

43. Napriek tomu, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

44. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

45. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

46. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

47. Z obsahu dovolania pre dovolací súd vyplynulo, že dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie tvrdiac odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke nároku veriteľa na zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov po zosplatnení úveru. Podľa názoru dovolateľky patria zmluvne dohodnuté úroky len do splatnosti jednotlivej splátky a nie je možné ich priznať aj za obdobie po lehote splatnosti dlhu.

48. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Prípustnosť dovolania treba preto posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V posudzovanej veci dovolateľka v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku (možnosť priznať nárok na zaplatenie zmluvného úroku aj po splatnosti dlhu), ktorá v čase rozhodovania odvolacieho súdu (21. februára 2019) ako aj v čase podania dovolania (13. júna 2019) nebola dovolacím súdom vyriešená. V prejednávanej veci tak dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľka odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne, ale aj to, v čom ňou namietaná nesprávnosť spočíva. Dovolací súd potom konštatuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

49. Najvyšší súd riešil otázku zmluvných úrokov po zosplatnení úveru, a to rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 ako rozhodnutie č. R 5/2021. Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z

istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 94/2019, 2 Cdo 83/2020, 3 Cdo 35/2020, 4 Cdo 66/2020, 5 Cdo 46/2020, 6 Cdo 56/2020, 7 Cdo 186/2020, 8 Cdo 135/2020, 9 Cdo 24/2020, v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

50. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že námietka dovolateľky nie je dôvodná, pretože v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí a i senát rozhodujúci v prejednávanej veci považuje takýto záver za naďalej akceptovateľný (bez potreby na ňom čokoľvek meniť) bez ohľadu na to, že súdy nižšej inštancie v predmetnom spore pochybili pri ustálení skutkového stavu, nakoľko lapsus súdov nižšej inštancie nemá vplyv na samotný nárok veriteľa na úrok z istiny aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, ale len na vyčíslenú hodnotu zmluvného úroku. Nedôvodnosť námietky videl dovolací súd aj v tom, že dovolateľka neoprávnene namietala, že bola zaviazaná na úhradu úroku z úveru aj po splatnosti dlhu, nakoľko súdy nižšej inštancie priznali žalobcovi výlučne zmluvný úrok vypočítaný z neuhradených splátok od 01. februára 2012 do zosplatnenia v sume 62,30 Eur. Žalovanej nebola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z úveru po vyhlásení mimoriadnej splatnosti celého úveru, v tejto časti súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol.

51. Dovolaťka napokon namietala nesprávne právne závery súdov nižšej inštancie v otázke priznania úrokov z omeškania zo zmluvne dohodnutých úrokov majúc za to, že nemožno priznať úroky z omeškania z príslušenstva pohľadávky. Dovolaťka v dovolaní síce formálne označila za dovolací dôvod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, najvyšší súd, vychádzajúc z obsahu dovolania dospel k záveru o prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko dovolateľkou nastolená právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola, preto dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je v danom prípade procesne prípustné. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

52. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškание s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

53. Odvolací súd dovolaním napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bola dovolateľka zaviazaná o.i. zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 59,66 Eur a ďalší úrok z omeškania vo výške 8,50 % ročne zo sumy 3.507,12 Eur od 16. októbra 2013 do zaplataenia. Súdy nižšej inštancie tak zaviazali žalovanú na úhradu úrokov z omeškania vyčíslených z dlžných splátok do zosplatnenia úveru vo výške 59,66 Eur a po zosplatnení úveru jej uložili povinnosť zaplatiť úrok z omeškania vo výške 8,50 % ročne zo sumy 3.507,12 Eur do zaplataenia (úroky z omeškania priznali žalobcovi z celej dohodnutej splátky, teda aj z úrokov kapitalizovaných v pravidelných mesačných splátkach, pozn.).

54. Vzhľadom na to, že dovolaciemu súdu je známa rozdielna rozhodovacia činnosť krajských súdov v otázke priznávania úrokov z omeškania z úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru za čas od zosplatnenia do zaplattenia, považoval za žiaduce vyjadriť sa k predmetnej spornej otázke v širších súvislostiach.

55. Súdna prax sa zhoduje na tom, že úroky z omeškania nie je možné priznať aj z úrokov, pretože by tak došlo k priznaniu príslušenstva z príslušenstva, čo je v rozpore s § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. V právnej teórii sa takýto postup označuje ako tzv. anatocizmus. Podľa českej judikatúry však z tohto zákazu existuje výnimka v prípade, že sa zmluvné strany dohodli na tom, že úrok vzniknutý za určité obdobie sa pripočíta k istine a takto zvýšená istina sa ďalej úročí.

56. Kapitalizácia úrokov znamená, že úrok vzniknutý za určité obdobie prenechania peňažných prostriedkov sa pripočíta k istine a takto zvýšená istina sa ďalej úročí. Ide o pojem, ktorý doktrína považuje za odlišný od pojmu anatocizmus, čo je inštitút, ktorý je v slovenskom právnom poriadku už tradične ako nemravný striktno odmietaný. Anatocizmus, známy už v rímskom práve, totiž znamená branie úrokov z úrokov. Treba však zdôrazniť, že kapitalizovať úroky nemožno bez ďalšieho, ale naopak len na základe dohody oboch zmluvných strán spravidla už priamo v zmluve o prenechaní peňazí (pôžičkou či úverom).

57. Mnohé európske zákonníky (Francúzsky Code Civil v čl. 1154, taliansky Codice Civile v čl. 1283, belgický Code Civil čl. 1154, rakúsky ABGB v § 1000. Nemecký BGB § 248 zakazuje anatocizmus, ale s určitými výnimkami) zakotvujú prípustnosť úročenia úrokov a výslovne ho upravuje aj DCFR. Hoci zákaz úrokov z úrokov pozná mnoho právnych poriadkov, tento princíp nezodpovedá realite moderného života. Naopak v Európe je obvyklou obchodnou praktikou bánk, že požadujú úrok z úroku alebo používajú iné metódy pripisovania úrokov s rovnakým efektom. Navyše prirastanie úroku je základné finančné pravidlo. Aj rekodifikovaný český Občiansky zákoník na trendy vývoja moderného práva reaguje v § 1806, keď stanovuje, že úroky z úrokov možno požadovať, ak to bolo dohodnuté.

58. Na Slovensku sa súdna prax v prípade dohôd o kapitalizácii úrokov (pripočítania úrokov k istine) zatiaľ nezhodla na tom, či sa jedná o výnimku zo zákazu anatocizmu alebo nie. Krajské sudy pripúšťajú v určitých prípadoch priznanie úroku z omeškania aj zo zmluvných úrokov (napr. rozsudky KS TT, sp. zn. 26 CoCsp 59/2020; KS NR, sp. zn. 25 Co 219/2017; KS BB, sp. zn. 14 Co 542/2016 a 12 CoCsp 16/2020; KS KE, sp. zn. 4 Cob 59/2018), ale časť z nich rozhoduje aj opačne (rozsudky KS PO, sp. zn. 8 Co 49/2019, 14 Co 20/2017 a 16 Co 11/2019; KS TN, sp. zn. 6 Co 32/2018; KS NR, sp. zn. 8 Co 247/2019; KS KE, sp. zn. 1 Co 417/2018).

59. Dovolací súd má v prejednávanej spore za jednoznačné, že zmluvné strany sa dohodli, že splatné úroky a splatné poplatky sa dňom ich splatnosti pripíšu k istine a stávajú sa jej súčasťou (bod 4. čl. II poskytnutie úveru Zmluvy). Hoci Občiansky zákoník, ani Obchodný zákoník neumožňujú veriteľovi žiadať od dlžníka príslušenstvo (úrok z omeškania) pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky, dovolací súd zastáva názor, že tým nie je dotknuté právo účastníkov zmluvného vzťahu dohodnúť, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny. Aj podľa vyššie uvedeného zmluvného dojednania je nepochybné, že do celkových nákladov pôvodného dlžníka spojených s úverom patria aj dohodnuté úroky, pričom strany Zmluvy sa zmluvne dohodli na úrokovej sadzbe poskytnutého úveru (9,10 % ročne), pričom sa zároveň dohodli na výške anuitnej splátky (97,42 Eur) a zároveň sa dohodli, že úver sa úročí denne odo dňa poskytnutia úveru do dňa predchádzajúceho dňu splatnenia úveru a dohodnuté úroky sú súčasťou anuitnej splátky, z čoho vyplýva zmluvné dojednanie, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny.

60. Úroky zo Zmluvy predstavujú odplatu za peňažné prostriedky, ktoré boli pôvodnému dlžníkovi na požiadanie poskytnuté podľa Zmluvy a boli v Zmluve riadne dohodnuté. Je teda nesporné, že úrok z úveru tvorí súčasť istiny a bol splatný dňom vyhlásenia predčasnej splatnosti celej dlžnej sumy titulom úveru.

61. Zmluvne dohodnutý úrok aj úrok z omeškania sú podľa názoru dovolacieho súdu v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka súčasťou príslušenstva pohľadávky. Toto ustanovenie však nie je možné interpretovať tak, že by neexistoval nárok na úrok z omeškania z príslušenstva, nakoľko nárok na úrok z omeškania nie je upravený ustanovením § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ale ustanovením § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré neviaže úrok z omeškania na istinu, resp. na „pohľadávku“, ale na „omeškanie s plnením peňažného dlhu“. Pod pojem „dlh“ je z pohľadu dovolacieho súdu nutné zahrnúť aj nezaplatený zmluvný úrok, preto v prípade omeškania dlžníka patrí veriteľovi úrok z omeškania aj z takéhoto dlhu.

62. Treba mať na pamäti, že úrokový záväzkový vzťah je vzťahom akcesorickým, ktorého vznik je podmienený platným záväzkovým vzťahom hlavným. Splnením hlavného záväzku zaniká aj akcesorický záväzok úrokový, pretrváva už iba povinnosť uhradiť úroky (zmluvné úroky z úveru), na ktoré vznikol nárok. Tým, že dlžník včas nezaplatí úroky z istiny, dostáva sa do omeškania s plnením príslušenstva. Hoci Obchodný ani Občiansky zákonník právne neupravujú majetkové sankcie pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky, právo zmluvných strán dohodnúť sa, že dojednané úroky sa stanú súčasťou istiny, tým dotknuté nie je, a tým následne nie je dotknuté ani právo veriteľa požadovať, aby dlžník v prípade omeškania s platením takto istiny zvýšenej o dohodnuté úroky zaplatil veriteľovi aj dohodnutú alebo zákonom stanovenú sadzbu úrokov z omeškania. V prípade, keď sa zmluvné úroky stali súčasťou istiny, tak ako v súdnej veci, môže žalobca po práve požadovať aj úrok z omeškania z dohodnutých úrokov za poskytnutý úver.

63. Veriteľ zo zmluvy o úvere má preto nárok nielen na vrátenie istiny a na zmluvný úrok, ale v prípade omeškania dlžníka má tiež právo požadovať úrok z omeškania nielen z nezaplatenej časti istiny, ale aj z nezaplateného dohodnutého zmluvného úroku. Za tejto situácie potom, ak došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, stala sa splatnou ku dňu vyhlásenia tejto splatnosti nielen istina, ale aj kapitalizované úroky z úveru. V prípade, ak ich žalovaný dlžník neuhradí, dostáva sa aj s touto sumou do omeškania, v dôsledku čoho postihuje dlžníka sankcia za nedodržanú lehotu splatnosti v podobe úrokov z omeškania. V prípade, ak si veriteľ tieto úroky z omeškania uplatní v zákonnej výške, má na ich zaplatenie nárok.

64. Vychádzajúc z vyššie uvedeného najvyšší súd uzatvára, že v situácii, kedy žalovaná ako ručiteľka z úverového vzťahu porušila svoju povinnosť uhradiť úver za pôvodného dlžníka, v dôsledku čoho došlo k zosplatneniu úveru, neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by nemala platiť úroky z omeškania z kapitalizovaného úroku, s platením ktorého sa dostal pôvodný dlžník do omeškania. V predmetnom prípade je potrebné dať do pozornosti, že súdy nižšej inštancie nepriznali žalobcovi úrok z omeškania z úrokov kapitalizovaných ku dňu spoplatnenia úveru. Tým, že žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť úrok z omeškania vo výške 8,50 % ročne zo sumy 3.507,12 Eur od zosplatnenia do zaplatenia, bola žalovaná v určitom rozsahu zaviazaná aj na úhradu úrokov z omeškania zo zmluvného úroku.

65. Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že dovolanie podané dovolateľkou podľa § 421 CSP nie je dôvodné. Dôvodnosť dovolania však dovolací súd konštatoval vzhľadom na dovolateľkou namietanú vadu zmatečnosti podľa § 420 písm. f/ CSP. Preto bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP, § 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

66. Súd prvej inštancie bude povinný riadiť sa vysloveným názorom dovolacieho súdu, opätovne vykonať dokazovanie v naznačenom smere a ustáliť skutkový stav tak, aby z neho bolo bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, aká je výška dlhu na čerpanej istine a aká výška dlhu na úroku z úveru do vyhlásenia predčasnej splatnosti dlhu, keďže ide o smerodajné údaje, od ktorých sa odvíjajú ďalšie nároky žalobcu, na úhradu ktorých bude v prípade úspechu žalobcu zaviazaná žalovaná. V ďalšom bude povinný prihliadnuť na námietky strán sporu a náležite sa s nimi vysporiadať, pričom nesmie zabudnúť na uplatnenie zásady *reformatio in peius* pri rozhodovaní v novom konaní.

67. Záverom dovolací súd pre súd prvej inštancie sumarizuje, že v situácii, kedy dlžník z úverového vzťahu, v ktorom sa s veriteľom zmluvne dohodol na kapitalizácii úroku, poruší svoju povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho dôjde k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, vzniká veriteľovi nárok na zaplatenie 1/ dlžnej istiny, 2/ zmluvného úroku kapitalizovaného do zosplatnenia úveru, 3/ úroku z omeškania vyčísleného do zosplatnenia, 4/ úroku z istiny po zosplatnení až do zaplatenia, 5/ úroku z omeškania z istiny od zosplatnenia až do zaplatenia a 6/ úroku z omeškania zo zmluvného úroku kapitalizovaného do zosplatnenia od vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru až do zaplatenia (ako to vyplýva z textu tohto rozhodnutia uvedeného vyššie).

68. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

69. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.